

การบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนท่องเที่ยวโอท็อป (OTOP)

นวัตวิถี : กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

The Administrative Management of a Role-Model Community to Driven Processes the Tourism OTOP Nawatvithi : A Case Study of Ban Wang Som Sa, Mueang District, Phitsanulok Province

อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสถา โรจนตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Anuwat Chompoopanya and Tanastha Rojanatrakul
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : aof01012531@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการชุมชน และแนวทางการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว รองลงมาคือ เส้นทางในการเข้าถึงชุมชน ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านการจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน ด้านการจัดตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี พบว่า แนวทางการบริหารจัดการชุมชนสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี มี 6 ข้อ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) การจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน 3) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว 4) ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) เส้นทางในการเข้าถึงชุมชน และ 6) การจัดตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการชุมชนต้นแบบ; โอท็อป นวัตวิถี; ชุมชนต้นแบบ; การขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว

Abstracts

This research is study at the opinion level of the administrative management of a community and the approach administrative management of a role-model community to driven processes the tourism OTOP Nawatvithi a case study of Ban Wang Som Sa, Mueang District, Phitsanulok Province. This research is a quantitative and qualitative research. The sample size was 345 samples. The tools used questionnaire and interview form. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results showed that :

1. The opinion level of the administrative management model of a role-model community to driven processes the tourism OTOP Nawatvithi was at the high level. When considering in each aspects found that the highest average aspect was the participation in tourism management activities, followed by the access route to community, in terms of tourism programs, the preparation of community tourism programs and the preparation of community tourism plans on the establishment of a community working group and the side with medium average was the availability of accommodation and facility, respectively.

2. The model community management approach to the process of driving OTOP Nawatvithi tourism community found that the community management approach to the process of driving OTOP Nawatvithi tourism community had 6 items as follows: 1) Participation in managing tourism activities 2) Prepare community tourism plans. 3) Organize tourism programs. 4) Accommodation and facilities readiness. and 6) the establishment of a community tourism working group.

Keywords: Administrative management of a role-model community; OTOP Nawatvithi; Role- model community; Driven processes the tourism

บทนำ

แผนการพัฒนาประเทศโดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) และพันธกิจกระทรวงมหาดไทย ข้อ 4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก มีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพเกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและมีรายได้ที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์)

รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้ และความเจริญความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งโอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชนจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคมให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน ด้วยการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศและมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักส่งเสริมการดำเนินงานโอท็อปจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านช่องทางการตลาดมีการแข่งขันทางการค้าสูง พบว่าผลิตภัณฑ์ของชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ เพราะการเดินทางออกไปขายสินค้านอกชุมชนทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง ครอบคลุมขาดความอบอุ่น รายได้ไม่กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ประกอบกับรายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรมร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ ๆ กรู๊ปทัวร์ ไม่ลงไปถึงฐานราก (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2560 : ออนไลน์) ดังนั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้าโอท็อปออกจากชุมชนสู่การสร้างรายได้ตามความต้องการโดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชนที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ ของภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ เปลี่ยนเป็นรายได้ซึ่งดำเนินการพัฒนาให้เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันทำ ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชนที่มีเสน่ห์ดึงดูด และมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรายได้จะอยู่กับคนในชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถขายได้ ครอบคลุมอยู่พร้อมหน้าพร้อมตามีความสุข เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561 : ออนไลน์)

ชุมชนบ้านวังสัมช่า ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นหมู่บ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง จนอยากทำความรู้จักให้มากกว่าเพียงแค่ชื่อ สัมช่า คืออะไร และคนในชุมชนนี้มีกิจกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับสัมช่า เช่น การนำสัมช่ามาทำเป็นผลิตภัณฑ์เจลอาบน้ำ สบู่ก้อนโลชั่น เซรั่ม ลิปสติก ช่วยบำรุงผิวปาก การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อเศรษฐกิจชุมชนบ้านวังสัมช่า โดยการระดมทุนของชุมชนในหมู่บ้านที่สนใจ และได้รับการส่งเสริมจากหลายหน่วยงาน ทั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ และในปี พ.ศ. 2555 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ สมทบกับเงินลงทุนของกลุ่มได้ทำการสร้างที่ทำการและโรงงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานในการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังสัมช่า ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาคเหนือ และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ในการประกวดการพัฒนาภูมิปัญญาสู่นวัตกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ รางวัลส่งเสริมการประกวดเยาวชนโอท็อปไทย ประเภทรายเดี่ยว ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในงาน OTOP Midyear 2015 การที่ผลิตภัณฑ์ลิปสติกสัมช่าได้รับความนิยมส่งผลถึงรายได้ของคนในชุมชน ทำให้ต้นสัมช่าพลิกฟื้นมีชีวิตเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่จะไม่สูญหายไปไหนจากชุมชนแห่งนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น โครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีจังหวัดพิษณุโลก ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2561 เพื่อโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ดำเนินการในพื้นที่ 56 ตำบล 72 หมู่บ้าน แต่ในปัจจุบันมีหมู่บ้านที่ดำเนินโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีสำเร็จเป็นรูปธรรมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงจำนวน 3 หมู่บ้าน ใน 9 อำเภอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านวังสัจจะ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจะ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจะ

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ประชากรเพศชาย และหญิงทั้งหมดที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่บ้านวังสัจจะ ตำบลท่าโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1,929 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, 2564) กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของสูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 345 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

ประธานและคณะกรรมการชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจะ จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโอท็อปนวัตวิถี จำนวน 6 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาไปสู่ชุมชนโอท็อปนวัตวิถี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา

2. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นข้อคำถาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.724 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาและข้อคำถามให้ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปประชากรตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดให้คะแนน ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ในส่วนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

แบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้ การบริหารจัดการ 6 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทาง การเข้าถึงชุมชน การจัดตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้านระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี ทั้งหมด 6 ด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ทางเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎี

เกณฑ์การแปลความหมาย พิจารณาจากค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best, 1978 : 232) ดังนี้ 4.50 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับมาก 2.50 – 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับน้อย 1.00 – 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับน้อยที่สุด

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

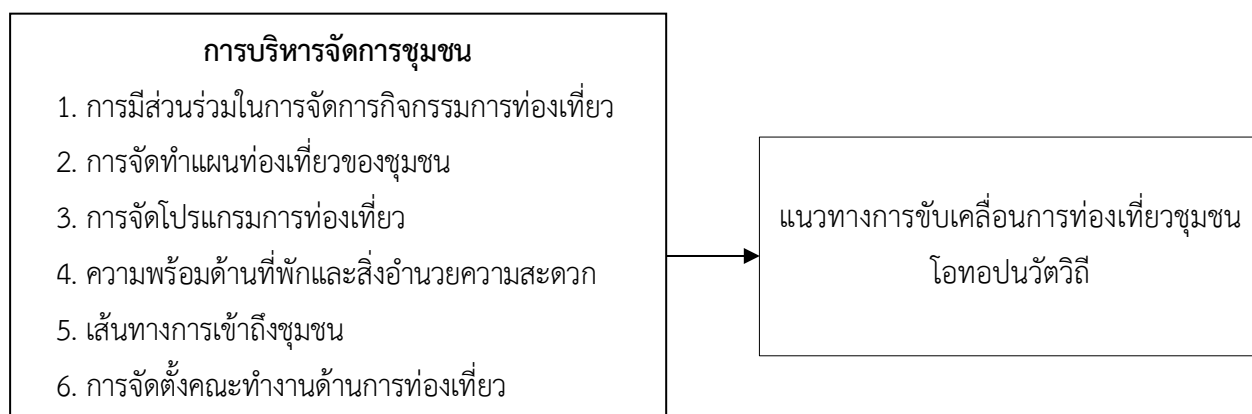
- 1.ขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยลงพื้นที่ซักถาม พูดคุยถึงเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ทั้งหมด 6 ด้าน กับประธานและคณะกรรมการชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโอท็อปนวัตวิถี จำนวน 6 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน มีการสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด ในกิจกรรมและเรื่องราวต่าง ๆ จนกระทั่งเข้าใจและสามารถอธิบายสรุปได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยประยุกต์ใช้จากการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี (จิตติมา พลศักดิ์ และรพีภัทร ศรีไกรภักดิ์, 2563: 117-119) และการศึกษาความสำเร็จของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี (พรพรรณ เหมะพันธุ์, 2564: 26-29) จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการชุมชนสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว โอท็อป นวัตวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า (n = 345)

การบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการ ท่องเที่ยวชุมชนโอท็อป นวัตวิถี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.33	.93	มาก
2. การจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน	4.20	.94	มาก
3. การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	4.22	.94	มาก
4. ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.17	1.08	ปานกลาง
5. เส้นทางในการเข้าถึงชุมชน	4.31	.97	มาก

6. การจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน	3.84	1.44	มาก
รวม	4.01	1.05	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจาทั้งหมด 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.05) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .93) รองลงมาคือ เส้นทางเข้าถึงชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .97) ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .94) ด้านการจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .94) ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางคือ ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจาทั้งหมด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว (n=345)

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการร่วมมือกันวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน โอท็อปนวัตวิถี	4.43	.81	มาก
2. มีการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี	4.52	.63	มากที่สุด
3. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น	4.40	.73	มาก
4. มีการสนับสนุนสิ่งของ หรือสมทบทุนการท่องเที่ยวชุมชน โอท็อปนวัตวิถี	4.11	1.15	มาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชน โอท็อปนวัตวิถี เช่น มีการขายสินค้าของชุมชน มีการ บริการการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นต้น	4.13	1.13	มาก
รวม	4.33	.93	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .93) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .63) รองลงมาคือ มีการร่วมมือกันวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .81) มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี เช่น กิจกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .73) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี เช่น มีการขายสินค้าของชุมชน มีการบริการการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.13) และมีการสนับสนุนสิ่งของ หรือสมทบทุนการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 1.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า ด้านการจัดทำแผนชุมชนท่องเที่ยวของหมู่บ้าน (n =345)

ด้านการจัดทำแผนชุมชนท่องเที่ยวของหมู่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการร่วมกันคิดวิเคราะห์สภาพของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชนโอท็อปนวัตวิถี	3.99	.96	มาก
2. มีการร่วมกันสำรวจด้านศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อป นวัตวิถี	4.22	.96	มาก
3. มีการทำแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ที่มีความ สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	4.29	.96	มาก

4. ภาครัฐ และภาคเอกชน เข้าร่วมวางแผนการท่องเที่ยวชุมชน โอทอปนวัตวิถี	4.30	.90	มาก
5. มีการปรับปรุง และแก้ไขแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี ตามสภาพของชุมชนในปัจจุบัน	4.19	.88	มาก
รวม	4.20	.94	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นด้านการจัดทำแผนชุมชนท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .94) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาครัฐ และภาคเอกชน เข้าร่วมวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .90) รองลงมาคือ มีการทำแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี ที่มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .96) มีการร่วมกันสำรวจด้านศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .96) มีการปรับปรุง และแก้ไขแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี ตามสภาพของชุมชนในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .88) และมีการร่วมกันคิดวิเคราะห์สภาพของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .96)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ชุมชนบ้านวังสัจจะ ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (n=345)

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	4.23	.86	มาก
2. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เช่น อาหารพื้นถิ่น ประเพณีของชุมชน เป็นต้น	4.21	.89	มาก
3. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของกิจกรรมภายในชุมชน	4.15	1.05	มาก
4. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียง	4.20	1.00	มาก
5. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	4.31	.88	มาก

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
รวม	4.22	.94	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .94) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .88) รองลงมาคือ มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .86) มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เช่น อาหารพื้นถิ่น ประเพณีของชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .89) มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.00) และมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของกิจกรรมภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 1.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถีชีวิต ชุมชนบ้านวังส้มซ่า ด้านความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก (n =345)

ด้านความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ภายในชุมชนมีสถานที่สำหรับจอดรถของนักท่องเที่ยวเพียงพอต่อความต้องการ	1.97	.87	น้อย
2. มีจุดบริการ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ จุดชมวิวยอดนิยมบริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชน	2.83	.97	ปานกลาง
3. ภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก สัญญาณอินเทอร์เน็ต ร้านสะดวกซื้อ ตู้กดเงินสด บริการรถรับ-ส่ง เป็นต้น	3.69	.72	มาก
4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว	3.65	.92	มาก
5. มีการให้บริการที่พักภายในชุมชน (โฮมสเตย์) หรือที่พักจากผู้ประกอบการ (โรงแรม)	3.71	.61	มาก
รวม	3.17	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นด้านความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.08) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ มีการให้บริการที่พักภายในชุมชน (โฮมสเตย์) หรือที่พักจากผู้ประกอบการ (โรงแรม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .61) รองลงมาคือ ภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก สัญญาณอินเทอร์เน็ต ร้านสะดวกซื้อ ตู้กดเงินสด บริการรถรับ-ส่ง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .72) มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .92) มีจุดบริการ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ จุดชมวิวยอดนิยมไว้บริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = .97) และภายในชุมชนมีสถานที่สำหรับจอดรถของนักท่องเที่ยวเพียงพอต่อความต้องการ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = .87) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า ด้านเส้นทางการเข้าถึงชุมชน (n =345)

ด้านเส้นทางการเข้าถึงชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เส้นทางสัญจรเข้า – ออกในการมาท่องเที่ยวชุมชนมีความสะดวก	4.43	1.05	มาก
2. มีการดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง เข้า – ออกของชุมชน	4.35	1.10	มาก
3. สภาพถนน หรือเส้นทางการเดินทางมายังชุมชนมีความสะดวก	4.19	.81	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทาง และสัญลักษณ์ เพื่อการเดินทางเข้ามาในชุมชนได้อย่างชัดเจน	4.19	.84	มาก
5. มีการอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงชุมชน	4.39	.99	มาก
รวม	4.31	.97	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็น ด้านเส้นทางการเข้าถึงชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .97) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ เส้นทางสัญจรเข้า – ออกในการมาท่องเที่ยวชุมชนมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 1.05) รองลงมา มีการอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

ชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .99) มีการดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง เข้า – ออกของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 1.10) สภาพถนน หรือเส้นทางการเดินทางมายังชุมชนมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .81) และมีป้ายบอกเส้นทาง และสัญลักษณ์ เพื่อการเดินทางเข้ามาในชุมชนได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .84) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการชุมชน ต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถี ชุมชนบ้านวังส้มซ่า ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน (n=345)

ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน	4.53	1.02	มากที่สุด
2. คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนมีความชำนาญด้านการท่องเที่ยว และพัฒนาชุมชน	4.29	1.04	มาก
3. คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการคัดเลือกมาจากคนในชุมชน	1.81	1.23	น้อย
4. คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามวิถีชุมชน	4.19	1.07	มาก
5. คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนสามารถดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวของชุมชนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.26	.91	มาก
รวม	3.84	1.44	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นด้านการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ มีคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนที่อยู่อาศัยในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 1.02) รองลงมา คือ คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนมีความชำนาญด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 1.04) คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนสามารถดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวของชุมชนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .91) คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตามวิถีชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$,

S.D. = 1.07) และคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการคัดเลือกมาจากคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 1.81, S.D. = 1.23) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีชุมชนบ้านวังสลิ้ม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยทั้งหมด 6 ด้าน

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า คนในชุมชนร่วมด้วยช่วยกันภายในชุมชน โดยอาศัยการรวมกลุ่มกันโดยเริ่มจากการร่วมกันวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ ร่วมกันวางแผน จนสามารถเสนอความคิดเห็นการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนที่ริเริ่มจากประชาชนในชุมชน ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ มีการปฏิบัติงานร่วมกัน ประเมินผล และคนในชุมชนมีการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี อย่างเป็นธรรมชาติ

2. การจัดทำแผนชุมชนท่องเที่ยวของหมู่บ้าน พบว่า คนในชุมชนร่วมกันสำรวจสภาพของชุมชน เช่น ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจ และนำมาปรับปรุงต่อยอดให้มีความน่าสนใจ มีจัดกิจกรรมแบบใดให้เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว โดยอาศัยพื้นฐานของสิ่งที่อยู่ในชุมชน เช่น ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ผลิตภัณฑ์ ของชุมชนที่โดดเด่น รวมไปถึงช่วงเวลาที่สำคัญของชุมชน หรือฤดูกาลแห่งการท่องเที่ยวในพื้นที่ อยู่ในช่วงเวลาใดบ้าง ที่จะสามารถจัดทำแผนการท่องเที่ยวของชุมชนในแต่ละฤดูกาล โดยรัฐมีเพียงหน้าที่ช่วยเหลือ สนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนตามโอกาส และให้คำแนะนำตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว พบว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี เนื่องจากการจัดโปรแกรม การท่องเที่ยวจะเกิดจากการวางแผนของการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวชมชุมชน โดยเน้นการนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นต้นทุนชุมชน ทั้งนี้ชุมชนต้องมีการกำหนดรายการนำเที่ยวที่ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคปัจจุบัน มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นของชุมชนที่ผลิตขึ้นเอง รวมถึงสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อให้เกิดความหลากหลายของโปรแกรมการท่องเที่ยว

4. ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ควรจัดสิ่งที่เป็นพื้นฐานต่างๆ เพื่อจะอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ จุดพักคอย ร้านอาหาร ห้องน้ำ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ให้เพียงพอ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างสะดวกสบาย โดยเฉพาะที่พักแรม ไม่ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และการบริโภคจึงต้องมีร้านอาหาร เครื่องดื่ม ไว้บริการ

สำหรับนักท่องเที่ยวตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว และเพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวในการเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

5. เส้นทางในการเข้าถึงชุมชน พบว่า การคมนาคมในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการตัดสินใจเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเส้นทางที่สามารถเดินทางไปชุมชนได้อย่างสะดวกสบาย ปลอดภัยในการเดินทาง เข้า - ออก ชุมชน มีป้ายบอกทางสัญญาณจราจรรวมถึงสภาพถนนมีความปลอดภัย มีเส้นทาง เข้า - ออก ชุมชน ได้มากกว่าหนึ่งเส้นทาง และมีความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

6. การจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า ต้องอาศัยการเสียสละ สามัคคีของคนในชุมชนที่เกิดจากความในรักชุมชน รวมถึงสมาชิกของชุมชนมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเพื่อร่วมกันเรียนรู้ที่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในชุมชนที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนของตนที่เป็นผลจากการอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นเวลานาน หรือมีประสบการณ์ ที่ได้รับรู้ร่วมกัน นับเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การตัดสินใจร่วมกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดร่วมกัน จนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมชุมชนโอทอปนวัตวิถี ร่วมกันจึงจะเกิดความยั่งยืนไม่ใช่งานโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย การบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านวังส้มซ่า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และแนวคิดโครงการโอทอปนวัตวิถี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยมีประเด็นที่สำคัญและค้นพบจากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี และแนวทางการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี อภิปราย ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโอทอปนวัตวิถี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจาก ในทุกโครงการที่เป็นกิจกรรมของชุมชนจะมีการร่วมกันเสนอความคิดเห็นของสมาชิก และความถนัดของทุกคนในชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์ พัฒนาชุมชนให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยเป็นการนำภูมิปัญญาเก่ามาประยุกต์ให้เข้ากับความต้องการของคนในปัจจุบัน เช่น เมื่อมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนบ้านวังส้มซ่าในแต่ละครั้ง กลุ่มผู้ให้บริการจะสังเกตพฤติกรรม และสอบถามผู้เข้ามาเยี่ยมชมหรือผู้บริโภคว่ามีความต้องการเพิ่มเติมในส่วนไหนรวมถึงสามารถติชมกิจกรรมของชุมชนได้ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนบ้านวังส้มซ่า เพื่อปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนให้สอดคล้องกับผู้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง

กับ ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน ของ ฌ็องฌูว์ดี ทรีพย์อุปถัมภ์ (2558) พบว่า การมีส่วนร่วมคนในชุมชน ให้คนในชุมชนได้เข้ามาศึกษา ในการร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติงาน ร่วมกัน ประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกศราพร พรหมนิมิตกุล และปฐมมาดี หุ่นงาม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ขับเคลื่อนและดำเนินการชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตวิถี: กรณีศึกษาหมู่บ้านตาลเจ็ดยอด ตำบลไร่เก่า อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ภายในชุมชนมีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับดี ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การวางนโยบาย การปฏิบัติงานต่างๆ การแบ่งกลุ่มความถนัดของแต่ละกลุ่ม บุคคล เช่น กลุ่มผู้ทำโฮมสเตย์ กลุ่มผู้ดูแล นักท่องเที่ยว นักเล่าเรื่องชุมชน กลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าโอท็อป และปราชญ์ชาวบ้าน โดยทางภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเข้ามาให้การสนับสนุน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมด้วยรวมถึงในเรื่องบุคลากรที่ทาง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมากทั้งการตัดสินใจ การวางแผน และการปฏิบัติงานจากการให้ความ ร่วมมือ

ด้านเส้นทางการเข้าถึงชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ เส้นทางการสัญจร เข้า – ออก ในการมาท่องเที่ยวชุมชนได้สะดวก เนื่องจาก ชุมชนเป็นชุมชนที่อยู่ ใกล้ตัวเมืองโดยมีเส้นทาง เข้า – ออก ชุมชนได้หลายเส้นทาง สามารถเดินทางไปชุมชนได้อย่างสะดวกสบาย ปลอดภัยในการเดินทาง เข้า - ออก ชุมชน และมีความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่ง สอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของปพน บุชยมาลย์ และคณะ (2562) พบว่า ปัจจัยของการ ท่องเที่ยวต้องประกอบไปด้วย การเข้าถึงได้ หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้โดยที่มีการคมนาคมขนส่ง ของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นอย่างสะดวก และปลอดภัย เพราะปัจจัยในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันไปตามความต้องการที่จะได้รับการไปท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิตติมา พลศักดิ์ และรพีภัทร ศรีไกรภักดิ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการชุมชน สู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ในเขตพื้นที่บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกบ้านห้วย ตำบล น้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวที่สะดวกในการเดินทาง เพราะ ระยะทางที่ใกล้กับตัวเมือง และเส้นทางการเดินทางสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลายเส้นทาง โดยชุมชน ได้มีการกำหนดรายการนำเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อให้เกิดความ หลากหลายของโปรแกรมการท่องเที่ยว

ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เนื่องจาก ชุมชนได้มีการศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาพฤติกรรมตอนที่ยังเป็นวิสาหกิจชุมชนพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรชีวภาพเพื่อเศรษฐกิจชุมชนบ้านวังส้มซ่า ว่าผู้มาเยี่ยมชมมีความต้องการด้านไหนเป็น

พิเศษ มีการตามกระแสนิยมในปัจจุบันเป็นอย่างไร โดยชุมชนจะมีการวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมที่เข้ามาในชุมชนบ้านวังสัจจะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดโปรแกรมการท่องเที่ยว ชุมชนที่สอดคล้องกับปัจจุบัน แต่ยังคงอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชนไว้เป็นหลัก ซึ่งและสอดคล้องกับ ทฤษฎี เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของ ปพน บุขยมมาลย์ และคณะ (2562) พบว่า ปัจจัยของการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดหรือ การจัดกิจกรรมให้เกิดความสนใจที่จะไปยังแหล่งท่องเที่ยว จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจทางกิจกรรมของการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยถ้ามีกิจกรรม หรือสิ่งที่สามารถดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวหลายจุดแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะมีนักท่องเที่ยวและสนใจนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันมาก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ธรรมชาติให้ คือความงามตามธรรมชาติที่สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปเที่ยวในพื้นที่นั้น เช่น หาดทรายที่สวยงามสภาพป่าและชีวิตสัตว์ป่า เป็นต้น และ 2) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วสามารถดึงดูดใจให้มนุษย์ไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สิ่งก่อสร้างที่เป็นสถาปัตยกรรม ได้แก่ วัด วัง เมืองโบราณ เป็นต้น วิถีชีวิตจากการกระทำของคน เช่น ตลาดนั้นก็เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นมา รวมทั้งการจัดโปรแกรมกิจกรรมต่างๆ ที่คนเราสร้างขึ้นมา เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดง การจัดเทศกาล อาทิ งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผลไม้ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุรักษ์ ประทุมชาติ, จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณ และกิติรัตน์ สีพันธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบริเวณลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ การจัดการกิจกรรมอย่างหลากหลายการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม การให้ความรู้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นที่ดึงดูดใจ เนื่องจากการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจ เช่น กิจกรรมต่างๆ การให้ความรู้ และสินค้าพื้นถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมและสินค้าที่ดึงดูดใจและมีความเป็นเอกลักษณ์จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทนี้จากที่ต่างๆ ให้มาเยือน ต่อไป

ด้านการจัดทำแผนท่องเที่ยวของชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาครัฐ และภาคเอกชน เข้าร่วมวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถี เนื่องจากโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี เป็นโครงการของหน่วยงานภาครัฐที่จะส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้หน่วยงานภาครัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการวางแผนส่งเสริมให้กับชุมชนที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยว โอท็อปนวัตวิถี ร่วมกับภาคเอกชนที่เป็นผู้ที่สนับสนุนผลักดันโครงการดังกล่าว มีการร่วมกันคิดวิเคราะห์สภาพของชุมชน โดยการนำพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นอัตลักษณ์ในกิจกรรมที่จัดขึ้น และนำภูมิปัญญาวัฒนธรรม วิถีชีวิตมาประยุกต์ให้เข้ากับยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของ รักฎา เมธีโกภพษ์ (2556) พบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการประสานงานร่วมกันของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดโครงการ โดยต้องมีการกำหนดแผนงาน นโยบาย ให้

การท่องเที่ยวสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ มีผลในทางเศรษฐกิจ (เพิ่มรายได้) เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สิงหาพรหม และอุมาวรรณ วาทกิจ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ชุมชนต้องคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของวัฒนธรรมหรือประเพณีแห่งท้องถิ่นโดยการชูจุดเด่นของวัฒนธรรมหรือประเพณีนั้นๆ ให้ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ ตลอดจนมีการสร้างเรื่องราวที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกลุ่มชุมชนท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานหรือรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานที่พักโฮมสเตย์ เป็นต้น มีการคมนาคมขนส่งที่สามารถเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย

ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เนื่องจาก คนในชุมชน และคณะกรรมการได้มาจากความส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลานาน จึงรู้จักวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรในพื้นที่เป็นอย่างดี รวมถึงมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากส่วนต่างๆ ในการดำเนินงานของการท่องเที่ยวชุมชน และมีประธาน และคณะกรรมการที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2554) พบว่า หลักการของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ส่วนสำคัญอยู่ที่ประโยชน์ของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพราะคณะกรรมการส่วนใหญ่มาจากคนในชุมชนที่จะเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน โดยถ้าชุมชนในท้องถิ่นนั้นได้รับประโยชน์มากเท่าไรก็แสดงว่าในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ก็จะมีคามยั่งยืนมากซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ทันทีเลยว่า ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความสามัคคีกัน ในชุมชนก็จะมีคามยั่งยืนควบคู่กันไปด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านวังรี จังหวัดนครนายก พบว่า มีการเสนอความคิดเห็น วางแผนและตัดสินใจในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวชุมชนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะชุมชนได้มีการปรึกษาหารือในส่วนของคณะกรรมการชุมชนและประชากรที่อาศัยในชุมชนทุกคนสามารถร่วมเสนอความคิดเห็น วางแผนและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชน

ความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการให้บริการที่พักภายในชุมชน (โฮมสเตย์) หรือที่พักจากผู้ประกอบการ (โรงแรม) เนื่องจาก ชุมชนบ้านวังสัจจะ ได้ชื่อว่าเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทติดกับแม่น้ำน่านจึงทำให้บ้านของคนในชุมชนควรส่งเสริมให้เป็นเป็น (โฮมสเตย์) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยที่มีมาตรฐานสามารถรองรับนักท่องเที่ยว แต่ชุมชนบ้านวังสัจจะเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับตัวเมือง จึงมีที่พักให้นักท่องเที่ยวเลือกพัก อาทิเช่น โรงแรม รีสอร์ท ที่มีความสะดวกสบาย และอยู่ใกล้กับชุมชน โดยที่ชุมชนสามารถอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเข้าพักได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของปพน บุญมาลัย และคณะ (2562) พบว่า ปัจจัยของการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างสะดวกสบาย ที่สำคัญมากที่สุดคือเรื่องที่พักรวมไม่ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ สิ่งสำคัญอันดับรองลงมาคือ การบริโภคจึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยวตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อ การเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ พันธธรรม และชิตพล ชัยมะดัน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง พบว่า ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่นักท่องเที่ยวส่วนมากต้องการความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และความประทับใจในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

หน่วยงานภาครัฐที่และภาคเอกชนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรม ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวภายในประเทศ ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการเป็นชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนอื่นๆ ที่มีศักยภาพเพียงพอที่พร้อมจะพัฒนาให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนแผนงานและงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนงานของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรม ให้ต่อเนื่องเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจทำการวิจัยและพัฒนาในลักษณะใกล้เคียงกับโครงการวิจัยนี้ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาและเปรียบเทียบด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนโอท็อปนวัตกรรม เพื่อศึกษาแนวโน้มความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินโครงการชุมชนโอท็อปนวัตกรรม ในแต่ละพื้นที่ และภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ว่ามีความสอดคล้อง หรือแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *คู่มือบริหารโครงการชุมชน OTOP นวัตกรรม*. ม.ป.ท. : กรมฯ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม บ้านวังส้มซ่า. *ออนไลน์*. เข้าถึงได้จาก <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/attraction/97943> (วันที่ค้นข้อมูล : 10 มกราคม 2565).
- เกศราพร พรหมนิมิตกุล และปฐมาวดี หุ่นงาม. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการและขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม: กรณีศึกษาหมู่บ้านตาลเจ็ดยอด ตำบลไร่เก่า อำเภอสารภ้อยยอต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4* (หน้า 68-79).
- จิตติมา พลศักดิ์ และรพีภัทร ศรีไกรภักดิ์ (2563). แนวทางการบริหารจัดการชุมชนสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม กรณีศึกษาบ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4 (3), 113-124.
- จิตตภา บำรุงศิลป์ และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านวังรี จังหวัดนครนายก. *วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*. 3 (3), 1-14.
- ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์. (2558). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏราโพพรรณี.
- ปพน บุขยมาลย์, ศรีรินทร์ญา จังจริง สุวิมล แซ่ก่อง และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม: กรณีศึกษาตำบลหน้าถั่ว อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พรพรรณ เหมะพันธุ์. (2564). ความสำเร็จของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรม: กระบวนการและความเป็นผู้ประกอบการเชิงสถาบัน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 10 (1), 22 –34.
- สมเกียรติ พันธธรรม และชิตพล ชัยมะดัน. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กรณีศึกษา ชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 16 (3), 89-106.
- สันติ สิงหาพรหม และ อุมาวรรณ วาทกิจ. (2562). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 6 (2), 484-496.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue (วันที่ค้นข้อมูล : 10 มิถุนายน 2565).
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). *สรุปผลการดำเนินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก*. ม.ป.ท. : สำนักงานฯ เข้าถึงได้จาก <https://phitsanulok.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/38/2019/> (วันที่ค้นข้อมูล: 5 มกราคม 2565).
- อนุรักษ์ ประทุมชาติ, จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ และกิติรัตน์ สีหพันธ์. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบริเวณลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 7 (5), 1399-1403.